

pol eskadrona razstavljenega, ustrelili so 50 konj večidel bolnih, a tudi vse one zdrave, ki so bili v istih hlevih. Ker je to silno, nalezljiva bolezen, zato tudi vsa opravo ustreljenega konja požgati dade, ravno tako mora vojak, kateri konja opravlja, svojo obleko požgati. Škoda je neizmerna.

* *Grof Andrassy, zdaj minister vnanjih oprav, na smrt obsojen.* Dunajska „N. fr. Presse“ piše: „V uradni „Pester Zeitg.“ 23. sept. 1851. leta je natisnena razsodba, vsled katere je bil tačas po vojni sodnji Avstrije zdanji minister grof Julij Andrassy na smrt obsojen. Ta rozsodba glasi se tako-le: „Julij grof Andrassy, rojen na Dunaji, okolo 26 let star, katoliške vere, neženjen, bivši véliki župan Zemplinskega komitata in ud gosposke zbornice, 1. januarija 1850. leta obdolžen veleizdaje, sodnijsko pozvan, a se ni oglasil; po sodnijski preiskavi se mu je po pravnih pričah dokazalo, da je kljubu najvišega manifesta od 3. oktobra 1848. leta se kot major narodne garde Zemplinskega komitata udeležil boja pri Švehatu 30. oktobra 1848. leta, da je službo velikega župana omenjenega komitata opravljal revolucionarno do konca meseca marca 1849. leta; nadalje da je prevzel od revolucionarne vlade poslanstvo kot agent v Carigradu, da je tja potovajoč meseca junija skušal pregovoriti vlado Srbske knjezevine, da bi se ta sovražno kazala Avstriji, in da bi začasno Srbe in generala Kničanina domov prizvala. Da bi se pa ta načrt za podjarmljenje Srbov in Hrvatov gotovo izvršil, stavil je revolucionarni vladi najsmelejše in z vite predloge, v Carigradu pa do zadušenja upora vse poskusil, da bi ga Turčija oficijalno poznala, in da bi nje vladne organe prisilil k sovražnemu delovanju zoper Avstrijo, skušal je, če ne drugače, pa s tem doseči, da so sebe kompromitirali, v kar je najgrša sredstva revolucionarni vladi predlagal. Ker se je obtožencu vsako posamno dejanje pravno dokazalo, a kljubu obroka, ki je minul z 31. marcem p. l., se ni oglasil, zato je vojno sodišče enoglasno ga krivega spoznalo zločinstva veleizdaje, ter je obsojen, razen da izgubi celo svoje premoženje za poravnanje škode, kakor ukazuje 5. vojni artikel proklamacije od 1. julija 1849. l., na smrt na vešalih, in tedaj se mora njegovo ime pribiti na vešala. To rozsodbo je c. k. 3. armadno poveljništvo potrdilo, danes naznanilo in izvršilo.“

Naši dopisi.

V Gorici 29. dec. 1878. — Ko sem bil oddal zadnji svoj dopis, v katerem sem poročal o ubegu politiškega zatočenca A. Tabaja, izvedel sem novico, da so 6 njegovih tovarišev po noči od 21.—22. decembra odpeljali v Trst, in sicer zvezane po dva in dva skup. V Trst bi bili prišli tako in tako, ker kompetna za nje je viša deželna sodnija Tržaška; ali, da so jih že zdaj in v naglici tje odpeljali, za to se imajo menda zahvaliti g. Tabaju. Njihov odhod so znani- neznani tihotapci obhajali — ne sè 101 — ampak z enim strelom: petarda je namreč naslednjo noč strašno počila pred sodnijo — čitalnici nasproti — kjer so bili obdolženci zaprti. To je goli dogodek. Ne vem pa, je li to svečana sklenitev starega leta, ali začetek nove ère — ère petárd in demonstracij. — Italijanski ravnatelj deželne kmetijske šole g. Monà se je te dni službi odpovedal; mož nima in noče imeti Avstrijskega državljanstva in za tega del ne more postati zatrdan učitelj pri nas, tudi ko bi vse drugo bilo v redu. — Dne 2. januarija bode imela kmetijska družba važen občen zbor. — Govori se, da „L' Isonzo“ ne

bode izhajal več vsak dan, ampak samo po 2krat v tednu, kakor prva leta.

Iz Celja 27. dec. — Ne morem si kaj, da ne bi v naših „Novicah“, ki so meni od nekdanj prav v srce priraščene, se oglasil koj v novem letu. Ker pa jim preprosti kmetič družega važnega poročati ne znam, sprejmite to-le mojo pesmico, vsaj veste, da Vaš stari Grabič še zmirom rad kakošno zakroži.

Spomin na leto 1879.

Staro leto nas pustilo,
Vzelo je od nas slovó,
V morje večno se vtopilo,
Nikdar ga nazaj ne bó.

Čudno je to leto bilo:
Vsak deževen skoraj dan,
Vendar vse je obrodilo,
Da ne toži kmetški stan.

Voda škode je storila,
Da jokali so ljudjé,
Mnogokratov je zalila
Hiše, hleve in poljé.

V mnogih krajih je pobrala
Še mostove prek vodé,
Dobro zemljo razkopala,
Nesla v Črno jo morjé.

A hudó se je godilo
Zlasti za vojaški stan,
Kaj se je krvi prelilo,
Tekla je iz mnogih ran!

Mnogoteri so prebili
Tam na vojski bridko smrt,
Bog se duše jim usmili,
Naj jim bo svet' raj odprt!

Srčno so se vojskovali
Naši fantje in možjé,
Turka v róg so kózji vgnali,
Več mučiti nas ne smé.

Naj bi srečo zdaj imeli
Kristijani bosanski,
V miru naj bi vsi živeli,
Turške spone rešeni!

Slavo pevaj, domovina,
Carju našemu na glas:
Bosna in Hercegovina
Kroni Habsburški sta kras!

Doljni Zemon 29. grudna. — Srčno vošilo pošiljamo predragim „Novicam“ tudi iz našega kraja za novo leto; naj bi do konca sveta izhajale in dobile molijon naročnikov! Kakor vsako leto, tako nam je tudi letos vrlo društvo sv. Jeronima v Zagrebu poslalo čvetero knjig, ki so vse jako zanimive. Naj omenim posebno še: „Mijat Briguža, hrvatski seljak, ili kako se može čovjek pospeti z osla na konja“. Želeti bi bilo te podučne in zabavne knjige v vsaki kmetški hiši; mislim, da bi potem ne prišli ljudje tako pogostoma s konja na osla. Naj bode to društvo tudi Slovencem živo priporočano! — Iz Kalabrije se nam poroča, da imajo ondi uže več kot 40 dni neprenehano dež in zato silne povodnje in pri železnici kakih 500.000 lir škode. Škrljev.

Vreme 28. grudna. — Mnogim znancem in prijateljem se naznanja, da smo danes izročili materi zemlji mnogo spoštovano posestnico in mlinarico Katarino Dujerojena Magajново v 67. letu njene starosti. Ona je bila velika dobrotnica ubogim našega kraja, kar je njen spre-

vod očitno kazal. Kar ljudje pomnijo, ni še bilo tacega pogreba pri nas. Pred dvema mesecema umrl je njen brat, gospod Jakob Magajna, posestnik v dolnjih Vremah, ravno tako spoštovan dobrotnik sploh ljudem. Rodbina in cela fara milo žaluje za njima in ju bode pogrešala težko. Uže od prvega leta, ko so „Novice“ počele izhajati skoz vsa leta do zadnje ure bil jim je rajski naročnik in marljiv bralec. Bodi jima zemljica lahka!

Iz Ljubljane. (Čitalnica naša) je imela na sv. Štefana dan svoj občni zbor, katerega se je vdeležilo kakih 50 društvenikov. Predsednik njeni dr. Jan. Bleiweis je začel zborovanje z ogovorom, v katerem je v imenu odbora toplo zahvalo izrekel vsem v „besedah“ delajočim udom, tej zahvali pa dodal še posebno in osebno zahvalo za neprecenljivo čast, ki mu je po ljubezni polni inicijativi naše čitalnice v ogromnih dimenzijah došla ob njegovem 70. rojstnem godu. Izrazil je v svojem govoru tudi željo, da zdaj, ko nimamo gledaliških predstav na javnem odru, naj bi zopet čitalnica s pripomočjo dramatičnega društva poprijela se v svoji dvorani gledaliških predstav tako, kakor je na veliko radost svojim udom delala od l. 1863. do 1869.

Po govoru predsednikovem je v obširnem, zglasno pohvalo sprejetem poročilu čitalnice tajnik gosp. Josip Pfeifer opisal delovanje narodne naše čitalnice v preteklem letu. V „letopisu“ čitalničnem dobodo društveniki celo to poročilo, al ker ni brez koristi, da tudi občinstvo sploh izve delovanje čitalnice naše, katera dozda nadomestuje „narodni dom“ slovenski, naj iz tajnikovega poročila priobčijo tudi „Novice“ svetu nekoliko vrstic. — Zače je gosp. tajnik svoje poročilo z opisom zgodovine, kako je čitalnica po pozivu svojega za narodno stvar plamtečega in neumorno delajočega podpredsednika gosp. dr. Jerneja Zupanca pričela 26. oktobra priprave za slavnosti, s katerimi se je obhajala 70letnica predsednika čitalničnega dr. Jan. Bleiweisa, in da je veliko to delo izvršila tako, da je postalo res znamenit dogodjaj v zgodovini čitalnice naše in v zgodovini naroda slovenskega. Po obširnem tem popisu, ki bode natisnen v „letopisu“ čitalničnem, je nadaljeval gosp. tajnik svoje poročilo s popisom nekaterih notranjih gospodarskih zadev in potem dalje poročal tako-le:

„Tudi letos je čitalnični odbor izdal poziv na petje in gledé pevskih vaj za sezono 1878/9 z dostavkom, da se te šole in zborovih vaj udeležiti morejo tudi gospice in gospodje, ki dozda niso bili društveniki čitalnice. Moško pevsko šolo obiskuje 12 gospodov, in sicer vsakatero sredo in soboto od 8. do 9. ure zvečer; žensko pevsko šolo 7 gospodičin vsak četrtek od 6. do 7. ure zvečer. Ni mi treba posebno povdarjati, kako dobro ta šola napreduje pod vodstvom vrlega našega pevovodje g. Vojteha Valente. Čestiti pevski zbor čitalnični izvolil si je v svoji skupščini dne 12. januarija l. 1877. sledeči odbor, namreč: g. dr. Karola Bleiweisa za prvomestnika, g. Rajm. Branke-a za arhivarja, g. Josipa Paternostera za zapisnikarja in gosp. Alojzija Steinmetza. Čitalnični moški zbor je letos razen pri društvenih „besedah“ tudi pri raznih drugih prilikah večkrat sodeloval; omenim le veliko ljudsko zabavo na Kozlerjevem vrtu na korist družinam na bojišče odšlih rezervistov, pri Slomšekovi svečanosti v Mariboru, pri veselici na čast došlim domačim vojakom polka Kuhn na strelišču. Napravil je tudi pevski zbor v poletnem času prijeten izlet v Zalog, katerega se je mnogo društvenikov in družih vdeležilo. Imel je letos moški zbor tudi več pevskih večerov deloma proti vstopnini in s tem si pridobil pomoči za pevsko blagajnico. Tudi iz pevskega zbora osnovani domači orkester, za katerega posebno

gosp. Srečko Stegnar nevtrudljivo skrbi, ni zaostal, temuč pri raznih prilikah sodeloval in po blagodušni gospej Juliji Maternovi je v dar dobil lep harmonium, kateri se je v prvič rabil pri dobrodejni soireji na korist ubogim otročičem dne 15. decembra t. l. Naj na tem mestu v imenu narodne čitalnice blagi gospej Juliji Maternovi izrekamo prisrčno zahvalo za dragoceno darilo. — Hvalevrednega duhá polna delavnost našega pevskega zbora — to moram še posebno povdarjati — je pa sedaj tako složna in stanovitna ter se v tem obziru odlikuje v toliki meri, da le prijetno dolžnost izpolnujemo, ako neutrudljivemu gosp. prvomestniku dr. Karolu Bleiweisu, preiskkušenemu pevskeemu prvaku gosp. Valenti, premarljivemu gosp. F. Stegnarju in sploh izvrstnemu zboru živo izrekamo popolno priznanje. (Ves zbor zakliče: živili!)

Po navadnem običaji končala je čitalnica leto 1877. s Silvestrovo zabavo. Da je bil program jako mičen, pokazalo je mnogobrojno občinstvo okoli 400 oseb. „Mačji shod“, po gospej Odijevi in po gosp. Steinmetzu jako šaljivo izvršeni dvospjev probudil je občno veselost, isto tako neki komični prizor g. Kajzela s petjem in plesom. Izbrana petorica, gg. Steinmetz, Rugar, Branke, Trdina in J. Paternoster se je po šaljivem peterospevu „Petelinček“ odlikala. Po končani loteriji o polnoči sprožil je g. Šmid napitnico tako lepo, da je vsem segala globoko v srce. Moški zbor, ki je prijetni večer pričel z novim Zajčevim zborom „Nikola Jurešič“, končal ga je tudi v občno pohvalo z Ipavčevo „Napitnico“.

Prva letošnja beseda bila je svečanost dne 2. februarja v spomin Valentinu Vodniku. Prvikrat na javni oder stopila je pri tej priliki v občno radost prečastita gospa Franja Ravniharjeva, ter milim glasem po g. Josipu Cimpermanu zloženi slavnostni govor govorila tako preizvrstno, de viharne pohvale ni bilo konca; za res odlična nova moč, na katero sme čitalnica ponosna biti. — Šestorica našega pevskega zbora, namreč gg. Meden, Valenta, Branke, F. Stegnar, J. Paternoster in Nolli, izvršila je izvrstnim uspehom krasni šesterospjev iz Lortzingove opere „car in tesar“, posebno odlikoval se je pri tej priliki premili tenor gosp. Medena, kateri pri vsaki priliki preprijazno in tako sijajno sodeluje, da mu v imenu čitalnice izrekati moramo presrčno zahvalo. Pevski zbor je nastopil dvakrat; prvokrat izvršil je jako precizno Križovski-jevo kompozicijo „Utonjena“, a drugi pot veliki Winterjev zbor „Jadransko morje“ s spremljevanjem vojaške godbe. Po izvršeni slavnostni besedi pričel se je veliki ples, pri katerem se je posebno odlikoval „kolo“ ter izvrstno vodjeni kotiljon, pri katerem smo videli rusko-turško bojišče pred Plevno; za to izvirno uredbo, kakor tudi za vse druge jako mikavne posamezne točke tega plesa gre posebna hvala izkušenemu plesovodji g. Juvančiču. Poleg tega velikega plesa priredil je odbor vsled mnogostranskih želja še tri majhne plese in sicer dne 16., 21. in 28. svečana; tudi te plese vodil je g. Juvančič z navadno izurjenostjo; g. V. Valenti pa moramo v čitalničnem imenu prisrčno zahvalo izrekati, da je osobno in brezsebično priskrbljeval plesno godbo, ter tako prihranil naši blagajnici mnogo stroškov. (Dalje prih.)

— (Iz seje deželnega odbora dne 27. t. m.) Posvečevalo in sklenilo se je o načelu, da se bodo od Kranjskih mater v Dunajski najdenišnici puščeni najdenčki na Kranjsko v rejo jemali; — dopisi deželnega šolskega sveta, da se na ljudski šoli v Črmošnjicah začasno v službo vzame učitelj z remuneracijo letnih 400 gold., na ljudski šoli v Kopanji učitelj z remuneracijo 384 gold. na leto, in v Žireh začasni učitelj s 360 gold.

remuneracije na leto, in da se duhovnima gospodoma v Šturiji in v Trnju daje po 25 gold. remuneracije na mesec za začasno opravljanje učiteljske službe, vzeli so se na zanje; — zarad nastavljenja defitivnega učitelja na ljudski šoli v Šent-Janžu se deželnemu šolskemu svetu odgovori, da naj se razpiše natečaj za to učiteljsko službo.

— (*Družba sv. Vincenca*) je v nedeljo zvečer v Alojzjevišči napravila lepo „božično drevesico“ na korist onim 40 šolskim ubogim dečkom, za katere vrla družba skrbi v tukajšnji zavetnici. Načelnik te dobrotelne naprave prečastiti gospod dr. Gogola je v izvrstnem govoru pred obilo množico povabljenih gostov povdarjal, da ravno dandanes, ko so za denar sila hudi časi, se najsijajniše kaže usmiljenost dobrih ljudi po celi deželi, pa še posebno v njenem glavnem mestu, in vse to se največ godi združeno močjo, to je, po družbah. Gospod je po vse resnico govoril.

— (*Družba rokodelskih pomočnikov*), kateri nevtrudljivi načelnik je prof. Gnjezda, napravi v svoji dvorani (Fürstenhof) po večletni navadi dve božičnici; pri današnji sodelujejo pomočniki, pri drugi (na večer sv. 3 kraljev) pa rokodelski učenci.

— Gosp. Fr. Schollmayer, ki, kakor je našim bralcem znano, se je lani preselil v Rumunijo, je prišel o Božičnih praznikih v Ljubljano obiskat svojo rodovino. Za našo kmetijsko družbo še zmirom delavni gospod nam je zopet izročil zanimiv spis o Rumunski ovčji reji, ki ga „Novice“ kmalu priobčijo.

— („*Brencelj št. 24*), to je zadnja številka lanskega leta, je prišel včeraj na svetlo. Zdaj ta edini slovenski šaljivi list s podobami stopi v XI. leto. Naj hiti naročiti si ga vsak, kdor ga še nima.

— („*Glorija v Hrušici*.) Naj se pridružim tudi jaz gosp. Schollmayeru in gosp. Mencingerju in lepi pa čudni naradni prikazek, ki sta ga ona popisala v 18. listu leta 1877. in 29. in 47. listu lanskim „Novic“ in povem, da tudi meni se je posrečilo, 22. dne decembra opazovati oni čudalepi prikazek, ki ga profesor Prestel imenuje „Glorie“ (farbenrandiges Nebelbild). Potovaje omenjeni dan popoldne ob polni treti po cesti od Božjega groba pri Hrušici proti Korbarjevi gostilni zapazim ta čudapolni prikazek. Pod cesto, kaka 2 metra nižje leži travnik, ki ga je o tem, ko je solnce lepo in gorko na-me sejalo, gosta megla pokrivala. Kar hipoma zapazim svojo senco doli na travniku z velikim svetlim okroglo podolgastim od prs navzgor v mavričnih barvah, znotraj s zeleno-rumenim, zunaj rudečim obokom, se ve da eno barvo v drugo spreminjajočim. Pol ure sem se tu v lepem prikazku radoval in čakal, kajti rad bi bil videl, da bi bil še kdo drug ta redek prikazek ogledoval. Al ni nikogar bilo. Franjo Kadilnik.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z *Dunaja*. — Zbornica poslancev bo pričela svoje zborovanje še le v drugi polovici tega meseca. Prva predloga jej bode Berlinska pogodba o turških zadevah. To bodo Herbst-Kurandovci zopet divjali, a le prazno slamo mlatili, kajti pogodbo so Evropske veleoblasti odobrile. — Koncem tega meseca ali začetkom svečana začnete delegaciji svoje delovanje.

— O novem ministerstvu se zdaj spet to govori, da ne bode imeuovano, predno se ne vé, ali se bode ogersko Tiszino obdržalo na krmilu ali ne. Če ono odstopi, se poslovi baje tudi Andrássy, in potem se predružači marsikaj. Mi Slovani in vsak državljani, ki

ima še za Avstrijo srce, pa le željno čakamo glasú, da dobimo novo sistemo, a ne novih ministrov po dosedanji sistemi.

— Tukajšnja policija je razpustila „društvo nemških vseučiliščnih študentov“ zavoljo veleizdajskih nakan, s katerimi so propagando delali za Prusijo. Imelo je to prusaško društvo 1006 dijakov in — 135 profesorjev, glasoviti Schönerer je bil tega društva častni ud! Razpuščeni študentje so razsajali vsled tega po ulicah popevajo pesem: „Wir haben gebaut ein stattliches Haus“. „N. fr. Presse“ se drzne zagovarjati Prusake, češ, da „mladina mora imeti kak ideal, če ga ne najde doma, ga išče — drugje“!

Iz *Trsta*. — Nove volitve za mestni odbor, ki je ob enem deželni zbor, so odločene za 12. dan in sledeče dni marca meseca. „Edinost“ piše, da rijejo lahoni na tistem okoli volilcev, da bi jih vjeli na limance „Italije irredenta“, in opominja Slovence, naj pazijo, da bi lahoni ne vsejali ljubike med pšenico! Mi pa rado vedno čakamo: ali bo vlada mož beseda in pri volitvah ne bo stavila zaprek zvestemu narodu slovenskemu.

Iz *Zagreba*. — Zopet je nemila smrt vzela Hrvatom odličnega rodoljuba: g. Antona Jakića, ki je 27. decembra l. l. po kratki bolezni še le 51 let star umrl. Bil je rajni veliki trgovec, predsednik trgovske in obrtnijske zbornice, deželni poslanec itd. Neumorno in vsestransko delavni mož bode težko našel namestnika.

Iz *Nemčije*. — Nemški cesar in njegov pomočnik Bismark še zmirom preganjata katoliško duhovščino tako, da je zdaj na Pruskem 788 fará in 275 kaplanij brez duhovnov. Stari cesar pa pri vsaki priliki zdihuje in toži, da „ljudje v njegovi državi nimajo vere!“ Da bi ga muri popil!

Iz *Sarajeva*. — 1. januarija t. l. začne deželna vlada v Bosni in Hercegovini, ki ima v Sarajevu svoj sedež, svoje uradno delovanje. — Na ukaz vojvode Vrttembergškega je 29. decembra Bosanski uradni časnik začel v hrvatsko-srbskem jeziku z latinščico in cirilico izhajati.

Iz *Srbije*. — V Srbskih gimnazijskih in drugih višjih šolah so vpeljali nauk ruskega jezika. Prav tako!

Iz *Rusije*. — Važno novico imamo zaznamovati danes, namreč to, da ste Rusija in Anglija se zadnji čas zeló sprijaznili in se zato misliti sme, da zarad turških zadev ne bode boja med njima. — Dijaki so začeli rogoviliti proti vladi, mislé, da prisilijo cara, da odstopi ali da dovoli slobodni državni zbor. Kar ima Gorčakov zopet polno veljavo pri caru, veje res nekaj drug veter v Rusiji; prognani Aksakov smel se je zopet vrniti v Moskvo.

Iz *Broda*. — Z Jakšičevem parobrodom, ki je bil namenjen plavati po reki Bosni, menda ne bo nič, ker so mu vsi brodniki ušli. Nadlajtenant Jakšič po rodu Prus, skusil je že mnogo, a za pustolovce, ki še slovenskega jezika ne znajo, Bosna zdaj še ni obljubljena dežela.

Žitna cena

v Ljubljani 24. decembra 1878.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 6 fl. 50. — banaške 8 fl. 43. — turšice 5 fl. 20. — soršice 6 fl. 80. — rži 4 fl. 34. — jemens 5 fl. 63. — prosa 7 fl. 5. — ajde 4 fl. 50. — ovsa 3 fl. 60 kr. — Krompir 3 fl. 3 100 kilogramov.